

A 2030-as Irodalmi Nobel-díjas (rendhagyóan, de szükségszerűen hosszúra sikeredett) laudációja

A lét hermészi hírvivője

Plasztikus létmetaforák, a téridő festményversei, modern **zsoltárok a mindenségről**, egzisztencialista líra a huszonegyedik században – Böszörményi Zoltán *Kényszerleszállás Shannonban* című verseskötete korábbi filozofikus költeményeinek kimagasló összegzése, **költői madártávlat**, felülnézet, **rész-egész találkoztatása**, lírai út **a teljesség felé**.

A verseskötet kiindulópontja, ihletforrása valós élmény, amely **az elbeszélő költeményt alanyi líraként pozicionálja**. A költő korábbi műveit tekintve nem meglepő, hogy most is a személyesség tere felől közelít, hiszen korábbi, nemcsak szerelmi témájú, hanem társadalomfilozofikus, hazafias, létértelmező és istenes versei ugyancsak szubjektív élményekből merítkeznek, s tágítják az interpretációs mezőt az általános, az egyetemes felé.

Fontos megjegyezni: a Böszörményi-féle alanyi líra sosem válik öncélúvá, **elkerüli a terápiás jelleget**, a bensőséges naplóinformáción túl az olvasó könnyedén kapcsolódik a **fajsúlyos témákhoz** – a költő nem zárja őt ki, ellenkezőleg, behívja a versbe. Sajátunknak érezzük a sorokat, a költemény elemi erővel érinti meg az olvasót, a költő nemcsak a tudatra, az érzelmekre, az érzékelésre is **hatni akar**.

A *Kényszerleszállás Shannonban* ugyanis nem könnyedén emészthető szójátékhalmaz, lírai lektúr, hanem **virulens, pulzáló létpoétika**, tele szenvedélyvel, életigenléssel, fájdalommal és gyönyörrel. Böszörményi Zoltán a létről, és nem az életről ír verseket; a létezés magasabb szint, mint a mindennapi élet maga, erről hiteles poézist szólni csak az igazán kivételes költők tudnak. Ezek a költők a földi és az azon túli lét hermészi hírvivői, tudat alatt közvetítenek világok között, az emberi fülnek ismeretlen nyelvekből fordítanak. Az igazi vers, **a hiteles poéma ugyanis ilyen**, közvetít, kollektív célja van, nem narcisztikus, nem öncélú, sosem a szerző javát, hanem az olvasóét szolgálja.

Böszörményi Zoltán lírája **nehéz versanyag**, a komplex költői képek, a festmény-versek a korábbi kötetekben sem ritkák, de a *Kényszerleszállás Shannonban* kötetben hangsúlyosabban jelen vannak, előfordulásuk sűrűbb, felidézük bennünk a *Füst* vagy a *Halálos bűn* novelláit, illetve hosszabb elbeszéléseit is.

A *Füst* novelláskötetben olvasható *Tűzből született* című novella alábbi sorával tudnánk ezt leginkább érzékeltetni: „**A lángok villanásai felszabdalták az éj testét.** Látta a **csillagok fénycsipkéit tovatűnni.** Fájdalom barázdálta arcára fény szökött. Bűvölő játék kerekedett a máglya felett. Táncot járt a félelem.” Ha ezeket a sorokat párhuzamba állítjuk a friss verseskötet alábbi szemelvényével, világossá válik, hogy olyan motívumrendszer sejlik fel az életműből, amely csakis ennek a költői-elbeszélői világnak sajátja. Átjárás, ki- és visszakacsintás van a különböző verses és prózai művek között. Lássuk tehát a kiragadott részt:

Tűzeső pelyhei hullnak, a fény mámora bekerít,
szeráfok, kerubok árnyai sietnek **a lélek folyosóin.**
Sekély sivárság a meztelen égen, **kallódó felhő virít**,
mint aki sehová sem siet, **nincs családja, férje, felesége.**
Nehézkesen készülődik, lomhán útra kel az alkonyat.

Böszörményi versei és novellái között nemcsak a motívumrendszer (élet-halál, létező, szubjektum, szabadság, igazság, szerelem, testiség, bűn-bűnhődés, Isten) miatt fedezhető fel átjárás, hanem a fentebb is idézett intenzív, erős, **mármár látomásos képek** miatt is. A dallamos formaversek, a szabad áramlású sorok könnyen megragadnak emlékezetünkben. Mérnöki precizitással felépített szerkezet, ahol minden szónak, névelőnek helye és súlya van, nincsenek hézagok, mellőzi a túlbeszéltséget, a költemények nem válnak erőltetetté, izsádságszagúvá.

Érdeemes kiemelni az elemi erővel ható, **első olvasásra talán kissé szokatlan** jelzőket, szókapcsolatokat, metaforákat, megszemélyesítéseket: langyos feszültség a meztelen égen; hírmagazint lapoz a türelem; véraláfutásos éj; alabástrom kikelet; **a végzet illanó illata**; **a pillanat ajkán**, / egyensúlyát veszítve groteszk mosoly dereng; sárgába oldódó messzeség; álarcos mindenség; vergődő halak az idő nyúlékony, apró szemű hálójában; üstdobok vad ütemére zeng fel szívemben a kétség; virágzó bú; **a feszültség lassan szitáló köde**; szellemvilága van az inguiban járó nappaloknak; üveg szemével rámtekint a közöny; **körülöttem önfeledt táncot lejt a lábatlan idő**; a félelem síkos felületén csúszunk lefelé; **a köd, melyből lettünk, feladatokat fogalmaz**; a test remeg, **iszonyt álmodik a félelem**; a semmiből **virágot bont a tehetetlen tér**; csak az óceán lakkozott tükre villan fel a repülő testére; zsurorodik a végtelen; **fémesen cseng a csend**, balzsam, ajzószer a káprázat; **a türelem gondos keze simítja ki a félelem ráncait**; selyem-felhővitorlák; a félelem korallzátonyai; **hattyúk kúsznak az ég szelíd vizén**; a csend vergődő gondolataimra veti ki

súlytalan hálóját; kacsalábon forgó vár a tér közepén; **öröm kacag fel** a smaragd pázsiton; pörögnek a véletlen motollái; **a pillanat lila-zöld hátizsákja**; a sors ezüstkerekei.

Az olvasó elméje szivacsként szívja fel ezeket a képeket, beégnék a tudatába, nehezen szabadul tőlük, továbbgondolja őket, új sorokat kreál ezek mentén.

Az a vers, amely képes önmaga jelentésén túlmutatni, az olvasóban elindítani valamit, nem hiábavalóan született meg. A kortárs költészet burjánzó, zöld ligeteiben megannyi egzotikus növény a csodálat tárgyát képezi, mégsem emlékszünk egy időn túl sem formájára, sem illatára, elmosódik. A mindenkori olvasó nem a jól felépített metaforacsokorra, tudatosan átgondolt, időmértékes sorokra, sziporkázó szójátékokra, naturalista, lecsupaszított nyelvi elemekre vágyik, hanem olyan költészetre, amely **túlmutat a mesterségbeli tudáson**, amelyben a nyelv ízes-zamatos, varázslatos tud lenni, nem részletekre, hanem az egészre, a teljességre vágyik, hogy madártávlatból mutassák be neki a világot.

Ahogy Weöres Sándor a *Teljesség felé* című művében – amelyet barátjának, Hamvas Bélának ajánlott – megszabadítja az érzéki ragyogástól a létezőt, úgy kell a költészetet is megszabadítani mindenféle cikornyától, öncélú díszítől. Mert ha nem, **versünk az irodalmi liget egyik gyönyörű rózsája lesz ugyan, de ha elhervad, nem emlékezünk az illatára, sem bársonyos, téglapiros szirmaira**, a tüskére, amely felszakította a bőrünket, az okozott fájdalomra, és a virág szépségére sem.

Böszörményi Zoltán **versei**, különösképp új **kötete képes kimagaslani ebből az irodalmi ligetből**, s **olyan virággá nőni**, amelynek illatát, minden fájdalmát és szépségét nemcsak hónapok, de évek múltával is felidézhetjük.

A **költő** a *Kényszerleszállás Shannonban* című kötetében **akarva-akaratlan visszanyúl korábbi motívumaihoz és témáihoz**, itt is **gyakran előfordul a madár** (sirály, veréb), a szabadság, az igazságosság, a téridő, a szerelem, az ontológia, a szubjektum, az élet-halál kérdése és a vallásfilozófia. *Majorana kitekint* című versében így fogalmaz: „guggolok itt a semmi eresze alatt / ebben az egyre táguló térben / melyet egy időnek nevezett erő / tart kezében / s azon szórakozik / mennyire elveszett vagyok / ha kitekintek a világűrbe / s helyemet keresem benne / azt az egyre halványuló pontot / melynek nincs tömegvonzása / gravitációs hatása / és elszomorít azzal / hogy minden előrejelzés nélkül / egyszer csak végérvényesen / eltűnik a szemem elől.” Az *De omni re scibiliben* pedig ezt írja: „**Minél kitartóbban nézzük a semmit, / annál inkább megvilágosodik / létünk értelme.**”

Ebben az összefüggésben érdemes megemlítenünk a korábbi vallásfilozófiai témájú versek közül a *Halandónak Isten nem írt soha ily meghatóan* című költemény néhány sorát: „Szöveget másol íróasztalomra a napfény. / Naponta, tudatosan, / hátha egyszer végképp megfejttem szavait. / **Halandónak Isten nem írt soha ily meghatóan.**”

Az új kötetben pedig:

Maradj velem, **lengjük be együtt e néma kapkodást.**
Forgassuk ketten az esendő szerencse kerekét.
Isten vigyázza, mi beteljesülni készül, s átlát
aggódó sejtelmeinken, mint aki a végre kész.
Nem söpri fel az árnyakat a rebellis napsugár.
Sorsunk ágya előre megvetett.

A semmi és a végesség, illetve a téridő viszonyával kapcsolatban több más mellett kiemelhető: „a semmiből **virágot bont a tehetetlen tér.**”

A költő már a bevezető ír-kelta áldás mottójának lábjegyzetében jelzi, **egy kényszerleszállást kellett átélnie**: a Londonból Barbadosra tartó repülőgépe az írországi Shannonban landolt. A helyiek szerint az utasokat az ország védőszentje, Szent Patrick mentette meg, **Isten tenyerére helyezve a meghibásodott repülőgépen utazókat.**

A halálközeli élményt – amikor pillanatok alatt lepereg előttünk az életünk, összegzünk, értékelünk, miközben az idő egyre zsugorodik, félelempárnás lesz az ég – nehéz úgy megjeleníteni, hogy ne váljon patetikussá, érzélgőssé. **De itt ez nem történik meg.** Az elbeszélő költemény, amely értelmezhető modern imaként, huszonegyedik századi zsoltárként is, vallásfilozófiai tételeket bont ki úgy, hogy közben személyes emlékekben (pl. gyerekkor, sérvműtét) vagy éppen szerelmi témákban merül el. Böszörményinél ez nem új keletű, mondhatni **költészetének egyik védjegye**. Az *irgalom ellipszise* és *A lábatlan idő* verseiben, illetve a még korábbi *Majorana-versekben* is megfigyelhető **a metafizikus-gondolati vonal** keveredése a léttani, a megismeréstani elemekkel, s ahogy korábban, ebben a kötetben is találkozunk intertextusokkal, filozófusok, költőelődök gondolataival.

De míg azelőtt a **karteziánus, spinozai, kanti, heideggeri, sartre-i filozófia volt hangsúlyos**, új verseskötetében a szerző az egzisztencializmus egyik előfutárához, Pascalhoz nyúl vissza. *Gondolatok* című főművéből többször is beemel sorokat a szövegtestbe, továbbgondolja, a mai időtérbe és aktualitásba helyezi.

A **téridő-dinamika**, a létezés, a létező, az Isten és a szabadság, az egzisztencializmus irányzatának **főbb vonulatai** itt jóval tömörebben, intenzívebben, sűrítettebb formában kapnak helyet, már-már villanásszerű képek sora változtatja egymást. **Az új költeményben** filozófiai utalások mellett **szerepet kapott Hamvas Béla Patmosza is. Hamvas ugyancsak „visszajáró vendég”** Böszörményi lírájában, korábbi kötetének *Mágikus recept* című, jelentős költeményében már feltűnik, s ott a költő a *Scientia Sacra* és a *Karnevál* művekre utal.

Esszénk elején nem véletlenül idéztük Weöres Sándor *A teljesség felé* című művét, hiszen az az **üdítő metafizikus poézis**, amelyet Böszörményi Zoltán már az első versei óta művel, sajátságos jellemzője költészetének, újabb művében pedig **ez teljeseedik ki igazán.**

A *Kényszerleszállás Shannonban* felülnézetből, madártávlatból, nagytotálból láttatja a téridő kérdését, **az élő** megválnak emberi szenvedélyeitől, félelmeitől, kétélyeitől, és **kitapinthatóvá válik**:

Mennyire más minden ott, hol kétség nem gyötör,
s az **érzékek búvköre**, a **tapintás szaggató szüksége**
incselkedik velem. Nem leszek foglya senkinek,
csak a semminek, s ha valaki, hát ő gondol majd reám.

De az alábbi sor is a teljességre, a dolgok egészben látására utal:

„Várom, hogy a dermedt pillanat újra visszakapcsoljon / az egész körforgásába, a **hamvas csalhatatlanságba.**”

Az olvasó folyamatosan az idő relatív jellegével szembesül, **mintha egy időűrhajóban utaznánk**, ahol bármikor **átválthatunk a múlt galaxisávjából a jövőébe**, majd a jelenébe. Minden viszonylagos és viszonyítási pont kérdése. A költemény pergő dallama, a feszes, egymáshoz simuló képek és oximoronok, a közbeékelte hexameter és a rímes-ritmusos rövidebb versrészek, illetve az ismétlődő dőlt betűvel szedett szakasz is ezt érzékelteti. A kényszerleszállás ideje sűrű, akár egy időzített bomba, ami bármikor felrobbanhat; feszültséggel telített a levegő, a költemény ideje is az, a látható láthatatlant, a villanást, **a pillanatot lila-zöld hátizsákját** próbálja az olvasó elé tárni a költő, ezt igyekszik megfoghatóvá varázsolni.

A gondolati, **elvont vonal** mellett **erős érzelmi felfokozottság húzódik meg**, a **rebellis, költői pulzálás** mellett pedig **jelen van egy epikus fonál is**. Mint egy jó akciófilmben, az olvasó tükön ülve várja, mi történik, túléljük-e a repülést a gép utasai és a főhős. Piros lámpafény a feszültség, villog. A szöveg olvasása alatt végig a bőrünkön érezzük **langyos ajkát a meztelen égnek**, a felszisszenő várakozást, látjuk az *angyalokat*, ahogy *angyalzsemeikkel* figyelnek bennünket.

Az sem véletlen, hogy a szerző a többes és egyes számot váltakoztatja, ezzel is jelezvén: a költemény ki akar lépni a személyesség, az *én* teréből, kollektív, mindenki számára elérhető versgondolattá formálja a mondanivalót.

A cezúraként jelenlévő sorok témablokkokat vázolnak fel. A félelem többször is visszatér, ha a bizonytalanságot és az aggodalmat szinonimaként értelmezzük, akkor **a félelem jelentős túlsúlyban van** a gondolattal, a vissza-visszatérő emlékekkel vagy **a dolgokkal szemben**.

A költemény első felében az emberi élet törékenysége, sebezhetősége kerül előtérbe, a siker és sikertelenség, a személyes perspektívák felsejlése, majd **egy meghatározó szerelmes gyöngyszem is beékelődik a szöveg húsába**. Böszörményi a *magánvalót*, a személyességet és az elvontabb témákat jó érzéssel helyezi egymás mellé, míg egyik pillanatban a semmi, a végzet, másik pillanatban a szenvedélyes, egzaltált szerelem mutatja meg az arcát. Akár a gondolatok

villanásai, fénysebességgel változnak az idő- és témasíkok; először az *alabástrom kikelet* dermeszt meg bennünket, majd azon kapjuk magunkat, hogy a vér-aláfutásos éjben sétálunk, pörög a véletlen motollája, a sors, a múlt, a jelen, a jövő, miközben haladunk az *Isten*, az *Egyetlen* felé.

Kiemelkedő sorokban fogalmazza meg a költő, mintegy hitvallását tárva elénk, az eszmei és az ösztön kettéválasztását: **„ha a szerelem a lábunk közé néz, nem tud elvonatkoztatni a szükségtől, a muzáj bajnoka, a félreértés eszköze lesz”**. Böszörményi korábbi verseiben is megjelenik a közéleti költészet, a haza-szülőföld, a magyarságtudat, Arad és Budapest. Talán legemblematikusabbak e tekintetben a *Katedrális az örök télnek*, *Márai köszöntése*, *Karodba borult ég*, *Magyar ballada*, *Aradi anziksz*, a *Válságvers*, az *Arad csillagvárában Damjanich hallgat*, *És mindenütt a pénz* és *A vers nem lett osztályharcos*. A költő **sosem szenved**, hatásvadász, e versekkel inkább szomorú helyzetjelentést ad a valóságról. **Hiszen ki írhatná le hitelesebben az alábbi gondolatot: „miféle magyar lennék, ha más nemzeteket semmibe vennék, / nációk galaxisának középpontjában csak magunkat látnám”, ha nem az erdélyi magyar költő, aki akarva-akaratlan egy másik nép irodalmával, kultúrájával él együtt?** A magyarságot viszont minden áron meg kell őrizni, még akkor is, ha óceánokat, tengereket szel át az ember. A kitárulkozó világ szinesztéziája azt sugallja neki: minél alázatosabb, minél inkább kikergeti szívéből a gőgöt, annál nagyobb magyar lehet.

A gondolatok **olyan gyors snittekkel váltják egymást, hogy alig mélyülünk el** a lét és az istenkérdés problematikájában, máris a simándi gyerekkor tűnik fel előttünk; frissen sült kenyér illata száll, a padláson tárolt újságok és klasszikus könyvek, **Szuzi, a tehén**, a gyermek álmodozó tekintete, a szőlőlugas hűvöse tekint vissza ránk. **Ez a letűnt világ, annyira idilli, hogy szívesen visszamennénk az időben**. A gyermekkor, a múlt nosztalgikus képeire a költő Hamvas *Kiengesztelődés* című esszéjének zárómondatát idézi: „Az idők végén, mondják, a kezdet visszatér.”

A költeményben a dolgok összeérnek, a múlt a jelennel találkozik, **a lábatlan idő tótágast áll, s a vak tér játszik** velünk. A hamvasi eszme, ha nem is az intertextus szintjén, de utalásként több Böszörményi-versben helyet kap. **A költő mentorának**, szellemi Vergiliusának **tekinti őt**, át- és átfogalmazza a megfogalmazhatatlant, az eredőt, az ősi morált.

A Hamvas-esszében gyakran előforduló korrupció, mint a társadalom legősibb betegsége Böszörményi Zoltán költeményeiben is visszatérő téma, újabb versében, a *Soha véget nem érő szeretkezésben* **húsbavágó iróniával** verseli meg.

A Kényszerleszállás Shannonban pedig tovább feszegeti a kérdést:

A korrupció vírusa halálosan megfertőzött,
a jólét elvette az eszünket,
hazardjátékot üzünk sérülékeny világunkkal,
olvadnak a jéghegyek,

üszkösül a lélek,
sűrű sötétbe veti magát a képzelet.

Merőben váratlan fordulat, amikor Böszörményi régi „*barátjával*”, **eszmétársával** (*És mindenütt a pénz* című versében is megjelenik) – **Ady Endrével** vitázik a magyarságról, a forradalmi lelkületről, a politikailag, stratégiaileg elhibázott Tanácsköztársaságról, hiszen ez is az ország, a Nagy-Magyarország elvesztéséhez vezetett. Böszörményi Ady-értelmezése nyilván vitatható, ezt ő sem tagadja: „**Erről beszélgettünk Ady Bandival** a monte-carlói / rulettasztal mellett. Kérdésemre elhalványult szája széle. / Azt hittem, agyonvág, lemészárol, lelő.”

Ugyanakkor a költő mintha egy történelem előtti időbe kalauzolná az olvasót, akinek a figyelme nem lankad, egy pillanatra sem bóbiskol el versolvasás közben:

Tűzeső pelyhei hullnak, a fény mámora bekerít,
szeráfok, kerubok árnyai sietnek **a lélek folyosóin.**
Sekély sivárság a meztelen égen, **kallódó felhő virít,**
mint aki sehová sem siet, **nincs családja, férje, felesége,**
Nehézkesen készülődik, lomhán útra kel az alkonyat.
Ha keletre tekintek, kibontott pergamentekercsek útjai,
a jövőbe burkolózó reggelek mimézisei.

Ha párversét kellene megkeresnünk az idézett soroknak, akkor a költemény végén olvasható örömódaszerű rész állítható mellé egyfajta válasz-versrészelteként:

Láncos csörlők, öblös daráló zaja.
Ez az ereszkedő futóművek lármája lehet,
minden sejtemmel azt lesem,
mikor pattannak helyükre a zárok.
Nem kell sokat várnom, hallom a kattanást.
Fuvolahang, fülemülék éneke, **illatozó virágok**
színekben játszó ruhája lebeg, karmazsin lánggal ég
a tündöklő ágú fák felett a kikelet,
aranybogáncs, ezüst magyal ágain rubinszemek,
pufók felhők, **hattyúk kúsznak az ég szelíd vizén,**
kacsalábon forgó vár a tér közepén,
gyémántok csillognak falain, illanó kerozincseppek,
hegedük szaggatott sírása a gyöngyház-szökőkútak felől,
bódító derű, **öröm kacag fel a smaragd pázsiton,**
a nagybógók öblös hanghulláma eláraszt,
trombiták, szaxofonok, brácsák, **dobok kórusa csendül,**

együtt már a zenekar, s a hirtelen beállt csendben
túlvilági hangon egy hárfa mélabús hangja
édesíti meg a levegőt.

A lány zene taktusaira lüktet fel szívem.

A Böszörményi-költemény célja, hogy katarzist szerezzen, emelkedett lélek-
állapotba juttassa az olvasót, az iszonyatból, a félelemből, a haláltusából, a bi-
zonytalanságból elvezesse a biztos pontig, s megtudja, hogy a köd, a semmi,
amelyből mindnyájan vétettünk, **feladatokat fogalmaz**, a sors ágya ki-ki szá-
mára megvetett, s a **változást az időtér őrzi**, az anyag laboratóriumába mi,
halandók aligha tekinthetünk be.

Ha körülnézünk, talán még madártávlat sem kell hozzá, hogy rádöbbenjük,
ember embernek farkasa, meddő gondolatok, empátianélküliség, önös érdek,
egók és maszkok tánca, indulatok, eszmék görcsös viaskodása a társadalmi
összkép – csatatér a javából.

Mennyi bűn és megbocsátás kell ahhoz,
hogy **kétszázötven lélek üdvözljön?**

Az olvasó halkán hozzáteszi, és vajon mennyi, hogy **több milliárd...**

A *Kényszerleszállás Shannonban* műfaját tekintve is **újszerű, hiszen elbeszélő
költeményt manapság már kevésbé írnak**. Böszörményi Zoltán olyan **gondo-
lati-filozófiai**, kulturális és irodalomtörténeti **szövegmezőket tár elénk**, **ame-
lyek** jelenkori költészetünkben szintén **fehér hollónak számítanak**. Aki eddig
nem olvasott Böszörményi-lírát, annak azért is ajánlanám a *Kényszerleszállás
Shannonbant*, mert remek ízelítő a költő gazdag téma- és formavilágából, mint-
egy **sűrített kivonata az eddigi életműnek, ugyanakkor túl is mutat rajta**.

Varga Melinda

Böszörményi Zoltán: *Kényszerleszállás Shannonban*. Kalligram-IJK, 2017.

Ui.:

Tisztelt Főszerkesztő Úr,

felkérése mélyen érintett, de én afféle sárkányredős sűrűségeibe az idő mélyré-
tegeinek, mint a 2050-es esztendő, nem eléggé élemedett korom **okán** végett is
aligha tekintheték, ellenben oly Teréz-anyaian gyöngéd látomásom fakadott
a 2030-as esztendő dicső (és nem haboznék fennen nevezni: magyar) irodalmi
Nobel-díjasáról, egyszersmind a díszátadás oly díszatópiára ragadtata, hogy és
amelyet kész valék szöveghűen – engedelmével némi rövidítéssel, és a figyelmet

leginkább felcsigázó helyeken élven a betűkövítés és aláhúzás eszközével – átnyújtani Önnek azzal a kíváncsisággal, hogy mindnyájan zárkózzunk fel ezen Költői Nagyság méltó képviselőjére; ezen eljövendő dicsőség eszperanciáját és transzparenciáját erősítendő idézem a nemes stockholmi díjátadó légkörének mindent átható lelkesedését, mert nem leltem méltóbb párját, Lev Nyikolajevics Tolsztoj *Háború és békéjét* segítségül hívva: „Nemcsak a teljes díszbe öltözött tábornokok – vastag vagy karcsú derekukon repedésig feszül a ruha, gallér pecskelte nyakukon vörös, vállukon ott a szalag, mellükön is mind ott a rendjel –, nemcsak a kikenededett, cicomás tiszték, hanem minden egyes katona – tisztára mosott és borotvált arcuk üde, a felszerelésük meg úgy ragyog, hogy fényesebb már nem lehetne –, és minden egyes ló, oly ápolt valamennyi, hogy tündöklök rajtuk a szőr, akár az atlasz, megnedvesített sörényüknek meg minden szála simán fekszik a másik mellett – mind-mind érezték, hogy valami jelentős, ünnepélyes dolog készül, aminek a fele se tréfa.”

Az Ön meg- és alárendeltje, kegyes jóváhagyásában oly csekélyig is bizakodván:

Nagy Gábor

